

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ У ПОСТКОНФЛІКТНИХ УМОВАХ

Військовий конфлікт зумовлює суттєві трансформації в національній економіці, що передбачає зміну руху фінансових ресурсів на міжнародному рівні (між різними державами, наднаціональними об'єднаннями, світовими організаціями) та всередині країни (між органами державної та місцевої влади, суб'єктами господарювання та громадянами). У відповідь на високий рівень невизначеності по завершенню бойових дій особливо гострим постає питання забезпечення стабільності на грошово-кредитному ринку – базовому елементі фінансового сектору будь-якої країни.

За результатами проведено аналізу можна стверджувати, що для переважної більшості постконфліктних країн характерними є режими фіксованих та регульованих валютних курсів, які передбачали поступовий перехід до режиму плаваючих курсів (табл. 1). Протягом перших трьох років центральні банки, зазвичай, не допускали значних коливань офіційних валютних курсів.

Таблиця 1

Динаміка офіційних курсів¹ національних валют до долара США, дол. США

Країна	Рік ² 1	Рік 2	Рік 3	Рік 4	Рік 5	Рік 6	Рік 7	Рік 8	Рік 9	Рік 10
Ангола	74,61	83,54	87,16	80,37	76,71	75,03	79,33	91,91	93,93	95,47
Камбоджа	2689,00	2545,25	2450,83	2624,08	2946,25	3744,42	3807,83	3840,75	3916,33	3912,08
Республіка Конго	711,98	733,04	696,99	581,20	528,28	527,47	522,89	479,27	447,81	472,19
Хорватія	5,43	6,16	6,36	7,11	8,28	8,34	7,87	6,70	6,03	5,95
Грузія	1,67	1,78	1,69	1,65	1,66	1,77	2,27	2,37	н/д	н/д
Індонезія	9159,32	9141,00	9698,96	10389,94	9090,43	8770,43	9386,63	10461,24	11865,21	13389,41
Ліберія	54,91	57,10	58,01	61,27	63,21	68,29	71,40	72,23	73,51	77,52
Македонія	64,35	54,32	49,41	49,28	48,80	44,73	41,87	44,10	46,49	44,23
Сербія	66,91	64,40	57,59	58,38	66,71	67,15	58,45	55,72	67,58	77,73
Сьєрра-Леоне	2099,03	2347,94	2701,30	2889,59	2961,91	2985,19	2981,51	3385,65	3978,09	4349,16
Соломонові острови	7,48	7,53	7,61	7,65	7,75	8,06	8,06	7,64	7,36	7,30
Таджикистан	0,78	1,24	2,08	2,37	2,76	3,06	2,97	3,12	3,30	3,44

Примітка. ¹ Середнє значення за період. ² Вказано роки після завершення конфлікту
Джерело: побудовано на основі даних Світового банку

Такі заходи, як правило, спрямовані на забезпечення цінової стабільності. Досвід Анголи та Сербії підтверджує можливість регулятора вплинути на зниження інфляції – з 98,22 % до 43,54 % та 95,01 % до 19,49 % відповідно (табл. 2).

Таблиця 2

Індекс споживчих цін (річна інфляція), %

Країна	Рік 1	Рік 2	Рік 3	Рік 4	Рік 5	Рік 6	Рік 7	Рік 8	Рік 9	Рік 10
Ангола	98,22	43,54	22,96	13,30	12,25	12,47	13,73	14,47	13,47	10,29
Хорватія	4,34	4,13	6,40	4,02	4,61	3,78	1,67	1,77	2,06	3,32
Грузія	1,73	7,11	8,54	-0,94	-0,51	3,07	4,00	2,13	н/д	н/д
Індонезія	13,11	6,41	9,78	4,81	5,13	5,36	4,28	6,41	6,39	6,36
Ліберія	7,83	10,83	7,34	11,39	17,49	7,43	7,29	8,49	6,83	7,57
Македонія	2,31	1,10	0,93	0,16	3,21	2,25	8,33	-0,74	1,51	3,90
Сербія	95,01	19,49	9,88	11,03	16,12	11,72	6,39	12,41	8,12	6,14
Соломонові острови	6,99	7,33	11,22	7,67	17,32	7,09	1,05	7,34	5,91	5,39

Примітка. Вказано роки після завершення конфлікту

Джерело: побудовано на основі даних Світового банку

Крім того, для стимулювання економічного зростання важливим є забезпечення доступу до кредитних ресурсів. Для більшості постконфліктних країн характерним є скорочення процентних ставок за кредитами (табл. 3). Так порівняно у другому році порівняно з першим найбільш суттєвим воно було у Таджикистані (з 50,89 % до 26,24 %), Сербії (з 34,50 % до 19,71 %).

Таблиця 3

Ставки процента по кредитам, %

Країна	Рік 1	Рік 2	Рік 3	Рік 4	Рік 5	Рік 6	Рік 7	Рік 8	Рік 9	Рік 10
Ангола	96,12	82,33	67,72	19,51	17,70	12,53	15,68	22,54	18,76	16,66
Республіка Конго	22,00	20,67	18,00	18,00	18,00	17,67	15,33	15,00	н/д	н/д
Хорватія	22,52	15,47	15,75	14,94	12,07	9,55	12,84	11,58	11,75	11,19
Грузія	17,87	15,85	15,00	14,81	13,59	11,91	12,49	12,62	н/д	н/д
Індонезія	15,98	13,86	13,60	14,50	13,25	12,40	11,80	11,66	12,61	12,66
Ліберія	18,10	17,03	15,50	15,05	14,40	14,19	14,24	13,75	13,52	13,49
Македонія	18,36	16,00	12,44	12,13	11,29	10,23	9,68	10,07	9,48	8,87
Сербія	34,50	19,71	15,48	15,53	16,83	16,56	11,13	16,13	11,78	17,30
Сьєрра-Леоне	22,17	20,00	22,08	24,58	24,00	25,00	24,50	22,17	21,25	21,00
Соломонові острови	14,29	14,12	13,92	14,12	14,44	15,26	14,43	13,17	11,28	10,77
Таджикистан	50,89	26,24	25,59	21,05	14,21	16,73	20,31	23,28	24,16	22,96

Примітка. Вказано роки після завершення конфлікту

Джерело: побудовано на основі даних Світового банку

В той же час внаслідок скорочення процентних ставок різкого зростання внутрішнього кредитування фінансовими установами не спостерігається, що пов'язано з впливом таких факторів, як забезпеченість кредитів, високий рівень ризиків, незадовільний фінансовий стан позичальників.

В цілому розвиток фінансового сектору у постконфліктних умовах потребує особливої уваги з боку держави, що має проявитись у перегляді банківського законодавства та посиленні нагляду за діяльністю банківських установ, оновленні технологічної складової проведення міжбанківських розрахунків та боротьбі із відмивання коштів.

Список джерел:

1. Євдокимов В.В. *Вплив військових конфліктів на національні економіки країн постсоціалістичного простору* / В.В. Євдокимов, А.Ю. Полчанов // *Бізнес Інформ.* – 2017. – №. 4. – С. 48-54.

2. Adam C. *Postconflict monetary reconstruction* / C. Adam, P. Collier, V. Davies // *The World Bank Economic Review.* – 2008. – Т. 22. – №. 1. – С. 87-112.

3. Polchanov A. *Coordination of state fiscal and monetary policy the in the context of post-conflict recovery* / A. Polchanov // *Accounting and Financial Control.* – 2017. - Volume 1, Issue № 2. - P. 19-28.